

POWSTANIE WARSZAWSKIE (1 sierpnia – 2 października 1944) BIĆ SIĘ CZY SIĘ NIE BIĆ?

„ Czy wyobrażacie sobie, panowie, że chłopcy z „Zośki” i „Parasola” stać będą na chodnikach z czerwonymi chorągiewkami i spokojnie witać sowieckie czołgi wjeżdżające przez most Kierbedzia? Czy nie widzicie, co się dzieje na ulicach?

(Leopold Okulicki)

Decyzja AK o wybuchu Powstania Warszawskiego latem 1944 r., gdy Niemcy chcieli zamienić lewobrzeżną Warszawę w twierdzę, a nacierające oddziały sowieckie zbliżały się do miasta od wschodu, była jednym z najdramatyczniejszych posunięć politycznych w dziejach Polski. Polskie Państwo Podziemne musiało wystąpić jako prawowity gospodarz stolicy przed zbliżającą się armią Stalina.

Między buntem
a posłuszeństwem

ILUSTRACJE:

1. i 2. Jan Nowak Jeziorański, autor nieznany
3. Zniszczone kamienice na Rynku Starego Miasta w Warszawie, 1944 r., fot. Ewa Faryaszewska, domena publiczna
4. Dowództwo Powstania Warszawskiego, w środku: gen. Antoni Chruściel, ps. „Monter”, komendant Okręgu Warszawa AK, bezpośredni dowódca sił zbrojnych w czasie powstania, autor nieznany, domena publiczna
5. Krzysztof Kamil Baczyński, jeden z poetów pokolenia Kolumbów zginął w pierwszych dniach Powstania, domena publiczna
6. Powstańcy ze zdobytą bronią po odbiciu Komendy Policji na Krakowskim Przedmieściu. Ul. Czackiego, róg Świętokrzyskiej, 23 sierpnia 1944, kadr z pokolorowanego filmu Powstanie Warszawskie, autor filmu: J. Joachimczyk, domena publiczna
7. Leopold Okulicki, autor nieznany

JAN NOWAK JEZIORAŃSKI, kurier i emisariusz

Komendy Głównej AK i rządu RP w Londynie, a po wojnie dyrektor Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa. Uważał, że decyzja o wybuchu powstania była błędna politycznie. Mimo to podjął decyzję o walce w Powstaniu Warszawskim, a w jego trakcie zawarł nawet polowy ślub z tęczniczką Jadwigą Wolską, ps. „Greta”.

„

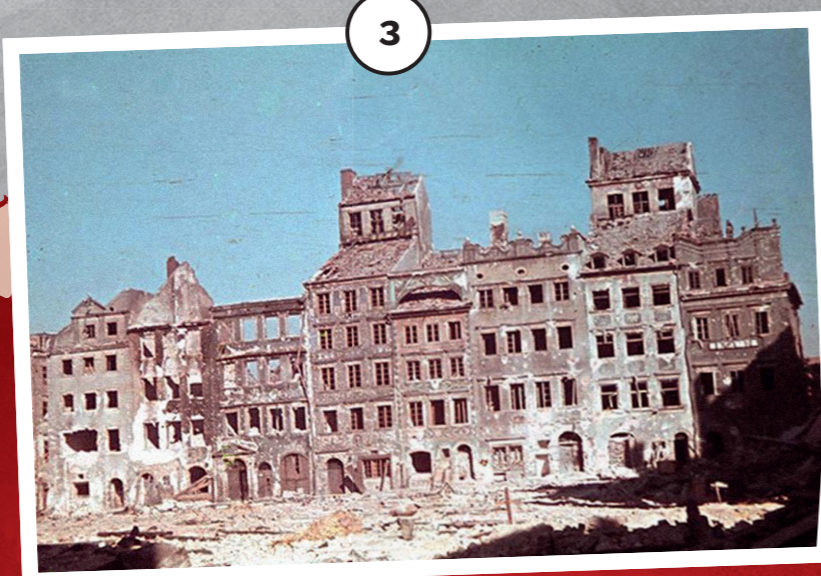
[Powstanie] Nie będzie miało żadnego wpływu na politykę sojuszników, a jeśli chodzi o opinię publiczną na Zachodzie, będzie to burza w szklance wody.

(Jan Nowak Jeziorański, opinia wyrażona w rozmowie z gen. Tadeuszem Pełczyńskim)

POLSKA WOJNĘ W SENSIE POLITYCZNYM PRZEGRAŁA. KRAJ ZNAJDUJE SIĘ W CAŁOŚCI POD OKUPACJĄ SOWIECKĄ.

Alianci działają na zasadzie podziału strefy wpływów w Europie i zon okupacyjnych. Polska została włączona do sowieckiej strefy wpływów. Alianci w obronie Polski nie zaryzykują swego sojuszu z Rosją. Warszawa nie może liczyć na zrzućcie Brygady Spadochronowej. Warszawa nie może liczyć na poważne zrzućcie broni i amunicji.

(Jan Nowak Jeziorański o elementach przekazu dla polskiego podziemia w rozmowie z Kazimierzem Zawodnym)

Generał brygady

« **LEOPOLD OKULICKI** (1898–1946), który w czasie powstania pełnił obowiązki szefa Sztabu Komendy Głównej AK, był zdania, że w Warszawie powinno wybuchnąć zbrojne powstanie przeciwko Niemcom. Uczestniczył on w odprawach kierownictwa Armii Krajowej pod koniec lipca 1944 r., podczas których zapadły decyzje o wybuchu walk w stolicy.

”

Powstanie Warszawskie nie było polityczną awanturą, jak to określa prokurator.

**NIE WYBUCHŁO NA ROZKAZ LONDYNU,
LE CZ DLATEGO, ŻE POLACY W KRAJU
ZDECYDOWALI, ŻE JEST KONIECZNE.**

Była to walka bohaterska.

(wypowiedź podczas Procesu Szesnastu w Moskwie)

Na ostatniej odprawie nie wytrzymałem (...) i wybuchnąłem. Wygarnąłem „Borowi”, że z wyjątkiem Piłsudskiego Polska nie miała szczęścia do dowódców i dlatego przegraliśmy wszystkie nasze kolejne powstania. (...) Zarzuciłem mu kunktatorstwo i brak zdecydowania.

(Za: Gen. Leopold Okulicki, za: Jan Nowak-Jeziorański, Kurier z Warszawy, wyd. Znak, Kraków 1997, s. 373–374)

